

OBJEVENÉ GOTICKÉ NÁSTĚNNÉ MALBY NA FASÁDĚ BOČNÍHO KŘÍDLA DOMU ČP. 510 NA STARÉM MĚSTĚ PRAŽSKÉM

LADISLAV BARTOŠ

Příspěvek přináší informace o novém nálezů gotických nástěnných maleb na dvorní fasádě domu čp. 510 v Havelské ulici v Praze. Pod zdánlivě banální fasádou bočního dvorního křídla s pavlačemi se ukrývají zbytky malované renesanční fasády a pod ní panelovaná cihlová fasáda ze 14. století, nesoucí nečekaně kvalitní a překvapivě dobře dochované malby z éry Jana Lucemburského či Karla IV. Odkrytá část maleb ve dvou polích fasády obsahuje frontálně vyobrazenou postavu svatého biskupa, pravděpodobně sv. Vojtěcha, a spojený česko-lucemburský znak. Součástí článku je pokus o dataci malby a její zařazení do kontextu dobové tvorby ve středoevropském prostoru na základě současného stavu poznání památky. Kromě ikonografických, stylových a heraldických hledisek je věnována pozornost především zdánlivě nezvyklému situování malby na exteriéru městského objektu.

DISCOVERED GOTHIC WALL PAINTINGS ON THE FAÇADE OF THE SIDE WING OF THE HOUSE NO. 510 IN THE OLD TOWN OF PRAGUE

This article concerns the discovery of Gothic wall paintings on the yard façade of the house No. 510 in Havelská Street in Prague. Beneath the seemingly trivial façade of the side yard wing with balconies, there are hidden remains of painted Renaissance façade and a paneled brick façade from the 14th century below, with unexpectedly fine and surprisingly well preserved paintings from the time of John of Luxembourg or Charles IV. The revealed part of the paintings contains a frontal depiction of a bishop, probably of St. Adalbert in two fields of the façade, and an alliance Bohemian-Luxembourg coat of arms. An attempt to date the paintings is included in the article along with their classification in to the context of contemporary Central European art based on current state of knowledge of the monument. Apart from the iconographic, stylistic and heraldic points of view attention is paid mainly to the (seemingly?) unusual location of the painting on the exterior of a town building.

Klíčová slova — Praha – Staré Město – Havelské město – středověk – gotika – cihlová gotika – městský dům – nástěnná malba – lineární styl – kresebný styl – cyklus – heraldika – erb – světec – svatý biskup – svatý Vojtěch – Lucemburkové – 14. století

Key words — Prague – Old Town – Havel's Town- Middle Ages – Gothic – brick Gothic – town house – wall painting – linear style – depicting style – cycle – heraldry – coat of arms – hallow – saint bishop – St. Adalbert – House of Luxembourg – 14th century

Obr. 1. Praha 1-Staré Město, čp. 510, průčelí do Havelské ulice (foto autor, 2016).

Jedním z nejlépe autenticky dochovaných domů Starého Města pražského je dům s číslem popisným 510, nazývaný U Bruncvíka či U Kutovců, stojící na Havelském trhu, tedy v dnešní Havelské ulici, číslo orientační 5 (obr. 1). V mnoha směrech pozoruhodnému objektu byla v odborné literatuře věnována bližší pozornost poprvé již před padesáti lety, kdy Milan PAVLÍK (1966) v časopise Památková péče zveřejnil poznatky získané stavebněhistorickým průzkumem. Šlo především o objev kvádríkové sklepní šíje, jejíž bližšího poznání a průzkumu starších stavebních fází především ve sklepech domu se týkají i práce badatelů z doby nedávné.¹ Z hlediska dějin umění se zasloužené pozornosti dostalo především raně renesančním edikulovým oknům prvního patra uliční fasády (viz např. HEROUT 1961, příl. IV/19). Že tento dům stále ukrývá mnohá překvapení, ukázaly jak nálezy malovaných trámových stropů v prvním i druhém patře, tak především nález učiněný na fasádě dvorního bočního křídla v listopadu roku 2015. V průběhu stavebních prací² byl pracovníky Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Praze, prováděn operativní průzkum a dokumentace (OPD),³ který vedl k objevení gotické cihlové panelované fasády nesoucí překvapivě dobře dochované nástěnné malby.⁴ Předmětem tohoto textu je nejen popis příslušné fasády a dosud odhalených částí nástěnných maleb, ale také snaha o jejich zařazení do širšího kontextu, přibližné datování, ikonografické (resp. také heraldické) určení a hledání analogií jak po stránce formální, tak obsahové.

1 V těchto publikacích jsou také odkazy na další literaturu (DRAGON/ŠKABRADA/TRYML 1999; 2002, 242–243; HAUSEROVÁ 2012; KOVÁŘ 2012, 238–240).

2 Stavební akce spočívala ve výměně – modernizaci inženýrských sítí ve stávajících trasách.

3 Operativní průzkum a dokumentaci prováděli autor textu a Matouš Semerád.

4 Nález byl poprvé publikován formou stručné informace ještě v závěru roku 2015 v časopise Staletá Praha (BARTOŠ 2015).